

Megjelenik ez a lap hetenkint kétszer csütörtökön és vasárnap.
 Ára:
 Egész évre . . . 6 ft. — kr.
 Félévre 3 ft. — kr.
 Negyedévre . . . 1 ft. 50 kr.
 A szerkesztő irodája:
 Nagypiacz 322 szám.
 Lakása: Bolgárszeg 1425 sz.

NEMERE.

Politikai, közgazdászati és társadalmi lap.

Hirdetési díj:
 4 hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért 4 kr. (1—10 sornyi hirdetés ára mindig 40 kr.) — Bélyegdíj minden írtatáskor 30 kr. — Nagyobb hirdetéseknek alkuszint. — Hirdetések fölvetetnek a szerkesztőségénél.

Előfizetési felhívás

„NEMERE“

czimű politikai, közgazdászati és társadalmi lap III. — 1873. évfolyamára.

Előfizetési árak:

Egész évre 6 frt. — kr.

Fél „ 3 „ — „

Negyed „ 1 „ 50 „

Részletes programot jövő számunk hoz.

A „Nemere“ szerkesztősége.

A szász universitas 12 pontja.

A szász universitas bizottsága elkészítette azon feliratot a belügyminiszterhez, melyben egyebek közt kimondatik, hogy a mult universitasnak egyetlen pártja sem tudta, hogy mit csinál, következőleg azoknak fölterjesztéseit ne vegye tekintetbe a miniszter; hanem a csalhatatlan igazságot fölfedezte a mostani; azt 12 pont alatt ezennel tudomására juttatja a miniszternek, felszólítván őt, hogy az itt kimondott elveket fogadtassa et az országgyűléssel: de rendszeres törvényt alkotni a Királyföld törvényhatósági és községi rendezésére ne merészeljen, mert azt csak a szebeni universitas végezheti el helyesen.

Különben az új Andreanum szövege a következő 12 pontban terjesztetik elő:

I. A 11 szász municipális kerületek (törvényhatóság), ugymint a kilencz szék: Szeben, Segesvár, Medgyes, Szász-Sebes, Nagy-Sink, Köhalom, Szeredahely, Ujegyház és Szászváros s a két kerület Brassó és Besztercze és a mindegyikéhez törvényesen tartozó községek összességükben municipális egységet (universitást) képeznek. Az egyes kerületek vagy az összesség területének megváltozása, valamint a királyföld két vagy több szomszéd kerületének egyesítése municipális jogok közös gyakorlására csak az illető kerületek és a szász nemzeti egyetem közreműködése mellett eszközölhető.

II. A Királyföldet összességében és tagjaiban az állammal szemben minden lényeges dologban a municipális és községi jogok csak azon összege illeti, melyet

a törvény a municipiumoknak és községeknek általában engedett.

III. Képviselő és igazgatás határozottan elkülönítendő egymástól. Mindketten a községek, a kerületek és összesség (universitás) három fokozata szerint aképen oszlanak fel, hogy a községi képviselőre nézve a helyhatóság, a kerületi képviselőre nézve a kerületi hatóság és a szász nemzeti egyetemre nézve az egyetemi hivatal a felelős igazgatási és végrehajtói közege.

IV. A képviselői testületeket általán és kizárólagosan választások eredményezzék. A tényleges választási jog lehető kiterjesztése mellett a birtokra, a szellemi képzettség és erkölcsi képességre illő tekintet fordítassék és másrészt eleje vétessék azon hátrányoknak, melyek a képviselői testületek tagjainak aránytalan nagy számából keletkeznek.

V. Minden hivatala kormány közegek befolyása nélkül a képviselői testületek szabad választása által töltenő be. Az afölötti elhatározás, vajjon a hivatalnokok élethosszig, vagy az évek bizonyos és milyen sorára választandók, valamint az illető hivatalra való képességek formális bizonyítéka kérdésének eldöntése a törvényhozásra bízandó.

VI. Község, kerület és összesség (universitás) önállóan határoznak saját ügyeikben és azokat a törvények és jogervényes szabályzatok határain belül önmaguk igazgatják.

VII. Szeben, Segesvár, Medgyes, Szász-Sebes, Szászváros, Brassó és Besztercze városok továbbá Nagysink, Köhalom, Szeredahely és Ujegyház mezővárosok a kerületen belül állanak, de az elsőbbség tisztán városi ügyekben nem tartoznak a kerületi hatóság alá.

VIII. A kerületben (törvényhatóság) fekszik a municipális jogok és kötelek súlypontja. Ez gyakorolja öngazgatási és szabályozási jogát minden saját ügyeiben, ugymint a képviselői jogot; azonkívül közvetlen alárendeltségében és egyenes közlekedésben az államkormányal az államigazgatásnak az államtól a municipiumokra ruházott ágait is kezelni tartozik.

IX. A szász nemzeti egyetem szabályozási jogot gyakorol mindazon municipális ügyekben, melyek az összességgel közösek. Azonban ha az általa felállított rendszabások egyikének fogantatása egy kerületben, tekintve annak helyi viszonyait, aggályokra talál, akkor a kerületi képviselő a végrehajtást beszüntetheti, egyidejűleg az egyetemi hivatalnak jelentést tévén és indokait előterjesztvén. Az egyetem által ez ügyben újból hozandó határozat ellen a kerületnek halasztó határu fellebezési joga van a belügyminiszteriumhoz.

Egy kerület kívánatára az egyetem olyan ügyekben is hozhat rendszabályokat, melyeknek szabályozási

tárgyalása a kerületek hatáskörét illeti. Ilyenmü határozatok csak azon kerületekre nézve kötelezők, melyek azokat kívánták.

Az egyetem gondoskodik a szász nemzeti vagyon rendszeres kezeléséről. Ebben ugymint tevékenységének minden irányában ellenőrzi az egyetemi hivatalt és annak tagjait zűkség esetében felelősségre vonja. A nemzeti vagyon kezelése fölötti határozásokban a nemzeti egyetem minden tagja csak annyiban vehet részt, a mennyiben ezen vagyon birtokrészesének képviselője.

Az egyetem gyakorolja a képviselői jogot is.

X. Az egyetemi hivatal előkészíti az előterjesztéseket az egyetem számára és gondoskodik az egyetem által megállapított rendszabások és hozott határozatok végrehajtásáról.

Az egyetemi hivatal további hatásköre a municipális egység ugymint a kerületek municipális jogainak fenntartása értelmében állapíttatik meg.

XI. A szász nemzetnek ő felségétől miniszteriumi ellenjegyzés alatt kinevezett comese a végrehajtó hatalom képviselője; mint olyan ellenőrzi a municipális öngazgatást, és örökdió a kerületek (hatóságok) által eszközölt nyilvános államigazgatás érdekei fölött. A szász nemzeti egyetem összehívása, valamint az abban való elnöklés a comest, és ha az akadályozva van, az egyetemi hivatalnak az egyetem által választott elnökét illeti.

XII. A királyföldi municipális és községi ügyek további rendezése az ezen alapelveket (I—XII) megállapító államtörvényen belől egyetemi rendeletek, illetőleg az egyes kerületi és községi rendszabások által eszközözendő.

Az imént említett államtörvény későbbi megváltoztatásai a szász nemzeti egyetem kihallgatása után a Magyarország és Erdély egyesítésének részletes rendezéséről szóló 1868. XLIII. törvénycikk 10. és 11. §§. értelmében történjenek.

Az itt elősorolt kívánságok csakugyan annyira zsirosok, hogy azoktól aligha csömört nem kap a nemes universitas.

Különben a Comes f. hó 7-ikén Pestre idéztetett táviratilag; a mi összefüggésben állhat az universitas törvényhozó működésével.

Most már rövid időn tisztában leszünk a kormány szándékával.

Fogarásból távsürgönyt kaptunk, mely azt állítja, hogy Benedek Gyula most már szélső baloldali programot mondott és a nemzetiségi üzemek útján törökszik boldogulni. Hozzá teszi tudósítónk, hogy a tekintélyes románok semmi összeköttetésben nem állanak Benedek ural.

TÁRCZA.

Álmak.

Szabadság.

Jár-kelet a dalnok viruló téreken. A nap felébred büvös énekén, babérfalombot lenget varázsdallama. A szabadság himnusza forr ajkain s elárad messze tájakon, s egy nemzet merit lelkesülést dalából. Dicső csatákat zeng lantja — s körül az ifjak vére forr és szeme lángol s felhangzik a szózat: „Le a zsarnokkal! halál vagy szabadság!“ s rebege viszhangzik a hon-szüzek szívében: halál vagy szabadság! Felkel a nap s villogó kardok és szemekben viszfénylik. Harsog a riadó és — — — — —

Csörg a bilincs. Az ősz felébred — arany szabadságról álmodott a sötét tömléczen. Álmodott multakról és talán jövőre: emlék vagy sejtelem — — Lanttal és karddal harcolt vala a zsarnokság ellen — a kényurnak rabja lett a szabadság és bajnoka halál helyett börtönt nyert; kis fia otthon maradt, — ki tudja hol. Sok év folyt le azóta és még a nap sem, mely republikánus, sem a világság, mely demokrata, nem emlékezett a megöszült aggyastyánra. — Csak az éj, melyet utál, nem felejtette el őt.

És elmerengett nemzete sorsán. Óhajtotta, hogy düljön össze börtöne és minden börtön és az egész világ — hogy álmodhassék tovább, édesen.

A szűk rácsra betekintett a hajnal és fénykört alkatott az ősz halantékaira. Összekulcsolta kezeit, és tekintetét az égre emelte. Távol tompa moraj hallszik, mely gyorsan közeledik és erősül, már közel zug, dörrög. Mint ha az árvíz szétrontja a gátot, s előzönlik a tájon s tombolva elborít mindent s elsodor meredek sziklafokot és könnyű szeméket.

Az öreg az ablakhoz lép, s a nyiláshoz emelkedik. Roppant néptömeg lepte el az utcát, fegyverek csörögnek, harci kürtök riadnak és elszánt lelkesedés dicsóit minden arcot, s ezer ajak menydörgő szózatot rivall: le a zsarnokkal! halál vagy szabadság! S az öreg lihegve figyel, ezt a dallamot ismeri, ezt a dalt ő szerzte — ez volt a jelszó az arany szabadság napjaiban. S látott egy ifjút a tömeg élén, vörös lobogót lengetve ezen felirattal: „Egyenlőség, Szabadság, Testvériség.“ s mintha ő maga lett volna az ott künn, oly büszke tartása, nemes vonásai, tüzes szemei voltak az ifjunak. — Fiára ismert.

És az agg elámult a látványon. Nem tudta összeegyeztetni e jelenetet a jelenel. Nem merete hinni, hogy álma valósul. Becsukta szemét, hogy tovább álmodhassék és ott állt mereven, megdicsőült tekintettel.

Mintha megvakította volna a szabadság napja, mintha lelke elköltözni készülne a szabadság honába.

S künn megszületik a világosság és szabadság. Ikertestvéreknek látszanak, de nem azok. Amazt nemzi a szellem a napsugárral, ezt pedig a néppel szüli a forradalom.

S künn ismét égfelé dörgött: szabadság vagy halál! Mintha viszhangozná az égbolt a magasztos szózatot. Népszava Istenszava!

Az egetverő zaj visszahívta az agg lelkét menyei merengéseiből, melyekben lebegett. Dicső a föld a szabadság első mosolyában; — nem egy angyal száll akkor alá.

Az ősz magához tér. A rácsra támaszkodik s arcát a rostélyhoz szoritja; fénylő szeméből egy könnyesepp — az első harmatgyöngy a szabadság alkonya óta — hull a vasra, de ez könnyörtelen, ez még a kényur szolgálatában van, ez nem bocsátja ki a rabot. Pedig mint szeretné kitörni azt a vasrudat s azt ököre fogva a nép közé vegyülni és dallani mint egykor: „Le a zsarnokokkal! halál vagy szabadság!“ Kiáltozni kezdett, de a rohanó nép, mely az ő himnuszától lelkesedve ment a halál elé, nem hallá a haldokló szavát.

(Folytatása következik.)

Országgyűlés.

A képviselőház ülése decz. 10.

Folyó hó 16, 17, és 18 napjain megtörténik a választás Fogaraszöldén is, s akkor tán vége szakad azon sajtóságnak, a mely ott foly s a melynek érdekében annyi ellentétes tudósítást küldenek a lapokba.

Részünkről a fennebbi közlést igen hitese név alatt kaptuk; de ki áll jót a tapasztaltak után, hogy ugyanazon napon épen homlokegyenest ellenkező tudósítás nem érkezik valamely más laphoz?

Miben germánizál mégis a magyar kormány?

E cím alatt a feltétlen jobboldali „Korunk“ következő érdekes cikket közöl:

Mi idősebb emberek, kik láttuk egykor minő hatalom volt az országban a „Pesti Hírlap“ ugy Kossuth, mint Szalay és Csengery kezében; mi kik emlékezünk minő nyomoruságos véget ért minden kísérlet, Pesten egy-egy német politikai lapot megindítani, indokolt szomorúsággal s az irigység bizonyos nemével kell elismernünk azon megaláztatásunkat, hogy hazánk központján a „Pester Lloyd“ vivta ki az elsőséget, s e lap lett azon forrás, melyhez még a magyar ember is kénytelen folyamodni, ha valamit voltaképp megtudni akar.

Ezen szavunkat „irigység“ meg kell magyaráznunk. Azt, hogy nevezett német lap ügyesen van szerkesztve, s tele van tudnivalókkal, érdekes olvasmányokkal nem irigyelhetjük; ez a szerkesztőnek és munkatársainak érdeme. A sok előfizető s a roppant tömegű hirdetésnek e mellett azon helyzetbe hozza a lapot, hogy bátran költsékezzék s mindenhonnan, hol valami érdekes történik, külön eredeti tudósítással bír. Mindezt nem szabad irigyenlünk: épen úgy, mint senki másnak előmenetelét és szorgalmának gyümölcsét rossz szemmel nem tekintetjük.

Addig míg hazánk ügyei Bécsben kezeltettek, míg mi itthon rettegve vártuk, mit határoz sorsunk fölött az osztrák miniszter? még volt értelme annak, hogy a magyar politikában is német lap huzzza a violino primot. De most magyar miniszterek, magyar parlament és a magyar hivatalos nyelv uralma alatt: miként juthattunk azon mostoha sorsra, hogy egy helybeli német lap adja a tónust?

Borzasztóan fogja rajtunk és mindnyájunkon megboszulni magát azon hanyagság, melylyel a kormány a magyar journalistika iránt akkor viseltetik, a midőn csaknem minden félhivatalos közleni valója számára a „Pester Lloydot“ választja ki.

Igaz, hogy ez kényelmes eljárás. Egy kövel kettőt lehet dobni, mert a mi azon lapban közöltetik egyszerre meghallja Bécs és Pest is: és van olyan miniszterünk, a ki legörömbösebb ezen uton szerez intézkedéseinek megismertetésére szolgáló hírlapi reclameokat. A vége a dolognak pedig az lett, hogy míg Pesten a magyar ember bátran nélkülözheti a „Hon“-t, a „P. Naplót“-t, addig a „P. Lloyd“ reggeli és estéli kiadása nélkül meg sem élhetünk. E sorok írója, a magyaron kívül hibátlanul egy nyelvet sem beszél! ha tőle függne e hazában még a veréb is e nyelven csiripolna, s mi történik vele? az a mit fiatal korában még álmodni sem akart volna? t. i. évről évre hűségesen praenumberal a „Pester Lloyd“-ra, mert hát innen értesül legbiztosabban s legrészletesebben az ország ügyeiről, s a kormányférfiak intencióiról! — Képtelenségig vitt indolencia ez a magyar lapok szerkesztőitől, de még a miniszterektől is, hogy így fejünkre nőni engedik a germanisatio leghathatósabb eszközt!

Eddig is sok dolgot miveltünk németül. Társalगतunk, kereskedtünk s váltókat irtunk alá e nyelven: de már a mi a politikai, a kormány, a parlament és a vármegye dolgát illeti: ezt megszoktuk kizárólag magyarul hallani; s ha a német is tudni akart ebből valamit, lefordíthatta a mi lapjainkból.

De a mi minisztereinknek mintha csak legfőbb törekvésük volna, nehogy a „Pester Lloyd“ előtt valamiképp disgraciába ne essenek! Falk ur a magyar politikai világban oly kapós egyéniség, mint valami bál-királyné; nincs az a nap, hogy egyik miniszter a másik után ne sottogjon vele s aztán informálja őt a kormány szándékairól, és elmondja neki, mi lesz legközelebb napirendre tűzve. Szemtanuktól hallottuk, minő rossz vért okoz az, hogy még maga az új miniszterelnök is folyvást Falk Miksának kurizál, és ha egyet kettőt fordul is a képviselőházban, minden lépten megint csak a német szerkesztővel kerül össze s aztán úgy bug vele felóra hosszúság, mint egy pár szerelmes gerle pár.

Ez a germanisatio azon veszélyes neme, melynek vádja alól mi jobboldaliak sem tudjuk kormányunkat felmenteni. Megengedi, sőt elcségteti, hogy a németül való politikálás erőt vegyen rajtunk!

A telepítvényekről szóló törvényjavaslat 13-ik szakaszáig haladt a ház. A mai ülés legnagyobb részét az 5. szakasz feletti vita vette igénybe. A szónokok közt első volt Justh József. Utána szóltak Németh Albert, Madarász József, Lázár Ádám és Csiky Sándor, a három előbbi Szentimrey módosítványa és a különvélemény mellett. Csiky a dohánymonopolium veszélyes voltát, a sűrű drágaságát, s a trónbeszédet tárgyalta, végül pedig a főrendiházat kívánta reformálni — népképviselői alapou; és előszámlálta, hogy erre vonatkozólag a mult országgyűlés alatt nehányszor beadott határozati javaslata még tárgyalásra sem tüzetett ki. Tisza Kálmán kijelenté, hogy elfogadja a központi bizottság javaslatát, ha annak 2-ik kikezdése elvetetik. Kerkápoly felszólalása után, ki az eredeti szöveget védte, a ház a központi bizottság szövegezését fogadta el a 2. nélkül. Nikolics Sándor a pénzügyminisztert megbízatni kívánta, hogy a telepítvények részére egy vagy több pénzintézetnél kölcsönt eszközöljön ki. E módosítvány ellen Kerkápoly szólalt fel, utalván azon méltánytalanságra, mely a földtulajdonon elkövetetnek, ha neki egy ma még meg nem határozható értékű, de a névértéken bizonyára jóval alul álló értékpapir adatnék kárpótlásul. Liphay Béla b. felszólalása után, ki a kincstári birtokokon levő telepítvényekre nézve a törvényjavaslatban tett kivételt mellőztetni kívánta, a ház szavazás útján a központi bizottság szövegét fogadta el.

Pauler igazságügyminiszter a telepítvényesek kérdésében leszavaztatott, s ha a miniszter kissé tragikusan fogja fel a dolgot, ismét miniszter-válságuk van.

A miniszter egyelőre furcsa helyzetben van a főrendiházzal szemben. Minő hogy ő ugyanis a kepv.-ház által elfogadott szöveget nem helyesli, sem ő, sem miniszteriumának bármely tagja e javaslatot a főrendiházban nem védheti; de e helyett megtehet mást: tervezzen közvetítő javaslatot, igyekezzék ezt a club-conferentiákkal elfogadtatni, s ezek szerint a javaslatot a főrendiházban módosíttatni, a mihez aztán a képviselőház hozzájárulhat.

A legtöbb nagybirtokos a maga jószántából kész a telepítvényeseknek azt az engedélyt megadni, a melyet a képviselőház ma törvénybe foglalt; s csak az ellen van kifogása, hogy ezt a törvény rendelje el, mert azt hiszik, hogy ez által a törvényhozás a tulajdonot sérti.

A képviselőház ülése decz. 11.

Az országgyűlés mindkét háza ülést tartott. A főrendiházban a fővárosok rendezéséről szóló törvényjavaslat nyújtatott át, mely a Montenegróval kötött kereskedelmi szerződéssel együtt a jövő ülés napirendjére tüzetett ki. A képviselőházban a telepítvényesekről szóló törvényjavaslat tárgyalása fejeztetett be, két szakasz kivételével, melyek új szövegezés céljából a központi bizottsághoz utasítottak. Ezek elsejében a telepítvényesek két évi határidőt engedtetik a megváltási jog igénybevételére; ha ezen határidőben e jogát nem érvényesíti, csak a beruházásokra és építkezésekre fordított összegek megtérítését követelheti, míg a földtulajdonos jogosítva van ellene kihelyezési pert indítani. E szakaszhoz Tisza Kálmán adott be egy módosítványt, mely szerint ha a telepítvényes a két évi határidőt elmulasztja még egy évig jogosítva van az építkezésekre és befektetésekre fordított összegek megtérítése céljából keresetet indítani, s ha ezen határidőt is elmulasztja, a bíróság hivatalból indítja meg a keresetet. A központi bizottság előadója részéről felhozott aggályok folytán, melyek a helyeselt elv kivételének módozatára vonatkoztak, a módosítvány újabb szövegezése céljából a központi bizottsághoz utasítottak.

Hosszabb vitára adott székely telepítvényesek ügye alkalmat.

A 25-ik szakasznál BECZE Antal azon esetekben, melyben telepítvényi földek örök időkre jutottak a telepítvényesek birtokába, okmányyszerű igazolást kíván. Szóla szerint ugyanis a székelyföldön azon szokás uralkodott, hogy ha a tulajdonos község látta, hogy az átengedett terület hasznosabbra az akkori ár szerint árnyos, s az illető azt 2—3 évig pontosan teljesítette, örökös szerződést adott, míg másoktól, ha hasonló területért annyit nem köteleztek, vagy be nem szolgáltatták, megtagadta, s az ügylet szóbeli egyesség útján maradtott ideiglenes, évenként változó, így tehát bizonyossággal feltehető, miszerint mindazon esetekben, hol örökös átadás kérdése forgott fenn, kellett, hogy írásbeli szerződés köttessék, mert a telepítvényes maga igazolására bizonyosan nem nyugodott meg a szóbeliséggel és írásbeli szerződést bámi áron is eszközölt, miből következte-

sen ismét feltehető, hogy írásbeli szerződés hiányában az ügylet ideiglenes, és az illetőtől a birtokában levő terület évenként elvehető volt.

PAULER Tivadar igazságügyminiszter megjegyzi, hogy a törvény szövege különösen a székely képviselők hozzájárulásával készült, mert a székelyföldi viszonyok olyanok, melyek sajtóságnak fogva leginkább azok által értelmezhetők kellőleg, kik saját tapasztalásból ismerik. Célja ezen kivételes intézkedésnek nem volt, s nem is lehet egyéb, mint az ottani viszonyoknak megfelelő intézkedéseket tenni, melyek épen úgy a telepítők mint a telepítvényesek jogait épségben fentartják, a méltányosság és nemzetgazdasági érdekeknek egyaránt megfelelnek. Mintán azonban oly indítvány adatott be, melynek hordereje igen nagyra látszik, mert azt követeli, hogy a telepítvényesek csak akkor tarthassanak igényt a telepítvénynek vagyis földeiknek megtartására, ha a birtokot okmányilag igazolni képesek, azt indítványozza, hogy e fontos és a székelyképeselők előbbeni információitól eltérő indítvány, mely mélyebben ható tanácskozást és megfontolást igényel, a központi bizottsághoz utasíttassék, hogy ahhoz képest új szövegezését terjesztszen elő.

BOER Antal alig hiszi, hogy találkozzék a székely telepítvényesek közül csak három ember is, ki szövebelileg bizonyosságot teheszen azon viszonyokról, melyek az 1800—1820 közötti időközben, melyre a székely telepítések második áramlata esik, létrejöttek. Ezen indokból pártolva Beeze módosítványát, azt a központi bizottsághoz kéri utasíttatni.

SAKÁCSY Dániel emlékeztet azon esetre, midőn egy erdélyi földtulajdonos a telepítvényeseket birtokából kihajtotta, s azon nagy felháborodásra, melyet ezen eset akkor a közvéleményben előidézett. Nehogy hasonló esetek előforduljanak, a módosítvány elvetésével a központi bizottság szövegezését ajánlja elfogadás végett.

NEMES Péter gr. csodálkozik, hogy az ellenzék néhány tagja, kik ugyszólván ezen ügyben érdekelve vannak, oly kevéssé szabadelvű eszmék mellett harcolnak a székely telepítvényesekre nézve. A központi bizottság szövegezését fogadja el, mint a mely legjobban megfelel a célznak.

HORVATH Gyula a központi bizottság szövegét pártolja, de miután a székelyföldön van a legtöbb függőben levő irtványos és udvartelkes vitás kérdés, nem szeretné, ha a központi bizottság szövegében annak kimondása által, hogy a községgé alakulás szükségé nem kívánatik, ez a többi telepítvényesekre nézve nem mondatván ki, fogalomzavar támadna. Emléfgyva telát a megkülönböztetés kihagyását kéri.

ORBÁN Balázs azon nézetben van, hogy ha Beeze módosítványa el nem fogadtatik, a visszaéléseknek, pereknek, és a telepítvényesek által támasztható nem birtoklási jognak, hanem birtok bitorlásnak tág tér nyitának.

A 25. szakasz, szavazás folytán, a központi bizottsághoz utasított vissza.

NIKOLICS Sándor a 25-ik szakasznál figyelmezteti a házat, hogy abban nincs szó azon községekről, melyeknek szerződése lejárt ugyan, de melyek a külsőség birtokában nincsenek. Ha e szakasz változatlanul elfogadtatik, bekövetkeznék az, hogy e törvény megszavazása után is lehetnének oly telepítvényesek, kik a birtokos önkénye folytán kiüzelve hajlékukból, földönfutókká válhatnának. Azért szükségesnek tartja, hogy világos szavakban kimondatnék e szakaszban az is, hogy azon községek, melyeknek szerződése lejárt ugyan, de a belsőséget e törvény értelmében válthasák meg.

A 26. szakasz e szerint szövegeztetvén, az utolsó szakasz változatlanul elfogadtatott.

VÉCSEY József b.: A szóban levő telepítvényesek nagy része szörványosan van telepedve és ha már csakugyen ezen telepítvények rendezése céloztatik, szóla szerint nem volna szabad kirekeszteni azon lehetőséget, hogy ezek egy saját érdekükben, mint talán az illető földtulajdonosok érdekében részesíttessenek. Ez ellen fel lehet hozni ugyan azt, hogy az illetők bizonyosan némi kegyeletes ragaszkodással viseltetnek azon helyekhez, melyeket ők eddig is cultiváltak, vagy hol eddig is laktak, de ez ellen másrésről latba lehet vetni azt, hogy a földesurak ismét, ha birtokaik tisztázatnak, rendeztetnek, sokkal szivesebben fognak alkudozni, sőt áldozatokra is lesznek készek a községek rendes létesítése tekintetében. E körülményt a központi bizottság figyelmebe kéri a ház által ajánlatni. A telepítvényesekről szóló törvényjavaslat után a hadjuttalék fel-emeléséről szóló törvényjavaslat vétetett tárgyalás alá s minden vita nélkül elfogadtatott.

Felnőttek oktatása.

Brassó, december 13.

A helybeli magyar polgárság körében a felnőttek tanítása viszhangra talált, tanusítja ezt 99 mindkét nemű hallgató, kik négy osztályban öt tanító vezetése mellett sikeresen munkálkodnak a hasznos ismeretek elsajátításában. Ezek közül 17 férfi és 19 nő az írás-olvasás- és számtanból; 43 férfi és 20 nő a fogalmazás-, számtan-, földrajz- és történelem-, természetrajz és természettanból nyer külön-külön hetenkint 12 órán tanítást.

Midőn a felnőttek tanításának hasznáról ily sokan meggyőződtek, erkölcsi kötelessége minden egyes polgárnak és testületnek azt szellemi és anyagi eszközökkel támogatni és fennállását biztosítani. Ez alkalommal örömmel szavazunk a közügy nevében köszönetet Boronkai és Gillert uraknak, kik szívesek voltak tantermeinket lámpákkal ellátni; nemkülönben a nemes városi képviselő testületnek, mely a fűtés, világítás és szolgálat tételre szükséges költség fedezéséért beadott kérelmünket nagyszerűen elejtette, miből világosan kitűnik a városunk magyar lakósaik közművelődése iránt lelkesülő képviselőtestületnek határtalan érdeklődése. Közlebből többet.

A Királyföld rendezéséről

a „Pesti Napló“ írja:

A szebeni Landtag épen most igyekszik leginkább kimutatni azt, hogy mennyire államveszélyesen bitortolja létét, a midőn több irányban avatkozik tisztán a törvényhozó hatalmat illető ügyek elintézésébe. Kik döntő befolyással bírnak e kérdésnél, ne engedjék a burokrataktól félrevezeteni magukat. A szász nép érdeke kívánja a gyökeres reformot, melyet ugyanazok zsákmányoltak ki mindég, kik most is épen e czélből akarnak félrendsabályokat. Meg kell vizsgálni annak a szebeni Landtagnak viselt dolgait: akkor minden szavunk fölöslegessé válik az univertitás megszüntetésére, mert azt tényei követelik lehangosabban. Módosítást tehát nem látunk, hanem igenis bővebb ismeretetését e törvényjavaslatnak annyiban, hogy a királyföldi 5-sz. kir. város bizonyos tekintetben szorosabb viszonyba hozatnék a munipiumokkal. Ez épen nem örvendetes; mert hiszen eddig épen az volt a baj, hogy igen szoros viszony volt köztünk, elannyira, hogy ez szoritotta agyon a vidéki nép jólétét. E városokban lakó bureaucratico-patricius faj emészt fel minden hasznót, melynek hivatása többre nem terjed, mint élni másokon. — A Szláv-kormány igen lekötelezné a házat s különösen a királyhágón-inneni kerületet, ha gyökeresen fogna e kérdés megoldásához most a midőn ideje, hogy aztán gyökeresebb curához ne kelljen nyulni akkor, a mikor tán nem lesz oly jó ideje.

Bukuresti levél.

Bukuresti, decz. 9. 1872.

Első levelemben ígertem volt, hogy tudósítani fogom időnként a romániai dolgokról. Követem az előttem folyt cseményeket.

A romániai országyűlés megnyitására már becses lapja hozott közleményt. En ezt csak azzal pótolom, hogy Károly herceg nagy fényvel ment az országgyűlés megnyitására.

Tegnap a „csizmizsió“ kertben szemlét tartott a herceg az itten lévő katonaság fölött Florescu hadügy-miniszter kíséretében, ott lévén még Salomon és Davila tábornokok is. Károly herceg nyájas szokat váltott a szemle végén több tiszttel, s ezzel vége volt a szemlének. — Ugy látszik, hogy a hadügyminiszterség egy nagyon derék és erélyes férfi kezében van, a ki a mozgalmat előidézni óhajto pártocskának egyetlen intésével leüt a füle mellett.

A romániai politikai viszonyok egyébiránt nem moadhatók a legesendesebbeknek. — Forr valami itt; de annak erélyes kezek csak hamar utját vágják.

A személy- és vagyonsbiztonság sem áll a legjobb lábón, miután itt bizony gyilkolások gyakran történnek. Minap is egy magyar birzsás (bérkocsis) bizonyos urfornák által kibéreltetvén, a városon kívül halva találtatott, de kocsija és lovai oda vannak maig.

Van ennek a bojárságnak egy kiválólag kedvenc időtöltése: a kocsiszás. Menjen ki az ember a „Podu Mogosoi“-a, és ott a füle nem hall; ott beszélgetni nem tud tözsomszédjával is a kocsiöregés miatt. És ez folyvást így tart reggeltől éjjel utánig. Azt vélné az idegen, hogy itt valami sokadalomba siet mindenki. Egyik kocsi nyargal a másik után folyvást; és ez így megy szembe is. A ki a járdáról lelép, vagy a szekérton átmenni kénytelen, az vigyázzon elő és hátra, hogy el

ne gázoltassék a rohanó kocsiaktól. Nincs a világon oly város, a melyben a kocsiszás oly divatos volna. A kiknek kocsijuk van, azok sajátjokon, a kiknek pedig nincs azok bérkocsikon szakadatlan nyargalnak a „Podu Mogosoi“-on. Más utcák nincsenek épen így kitéve a minden perczen fenyegető veszélynek. És a fejedelmi lak épen a „Podu Mogosoi“-on van, s az előtt is így megy ez folyvást.

Hazám fiait tehát ne bámuljanak azon, hogy hol tud elkelni az a sok onnan ide behozott ló. — Hozzák azt csak bátran, a kik azon üzlettel foglalkoznak; mert itt a szép lónak van elég kezefogója! Kell a sok kocsi elébe! Aztán még birzsás (bérfogatos) is van a városon m. e. 1000 darab.

Mulató helyei közül Bukurestnek legfőbb a „Csiz mizsió“. — Ez egy szép sétatér, tavakkal, hidakkal ellátva. A tavakban pelikánok fürödnek. Ez a város központján folyvást hemzseg a járokelőktől. Pedig 20 év előtt egy undok mocsár volt.

Magyar ember itt sok van. És mégis sajnálattal kell megemlitenünk, hogy az itteni magyarságnak, nemzetisége megóvása végett, semmi segítyt nem nyújt az ősi hon kormányja. Már a réformátusok egyházi előjárósága folyamadott is némi tansegéd eszközökért ngs. Réthi Lajos tanfelügyelő ur utján; de még semmit sem kapott. Pedig bizony e nép törekszik megtartatni nemzetiségét. Azért van a „Hunnia“ és „az iparos magyar egylet“ is. Ez utóbbi közlebből tanár B. Á. vezetésé alatt szavalati estélyeket is rendezend.

Közlebből irni fogok egy itt kijött röpiratról, mely hazánkfia Karácsoni Károly életét és itteni működését tartalmazza. Előre is figyelmébe ajánlom hazám és nemzetem fiainak és leányainak. r. l. —

Külföld.

Ausztriában a tartománygyűlések tegnap tarták utolsó ülésüket. Bécsben négy ingerültség uralg Felder polgármester ellen, ki, mint alsó-ausztriai képviselő a tartománygyűlésben a bécsi községtanács által kidolgozott községi statutum ellen szavazott, mely kiterjesztette volna a községi választói jogot. Arról beszélnek, hogy a városi közgyűlés bizalmatlanságot szavaz a polgármesternek.

A francia nemzetgyűlési republikánus képviselőknél néhány száz aláírással ellátott nyilatkozata fog a napokban megjelenni a francia néphez intézve, melyben a nemzetgyűlés föloszlatásának kívánsága kifejezést nyerni.

A három monarchista egyesült párt ezen szövetségét a pápa idézte volna elő, kit a jámbor Eugénia exceszárné arra kért, hogy használja fel Chambord grófra befolyását ez irányban. A bonapartista agensek mindent elkövetnek, hogy vidéken Thiers nevét s a köztársaságot népszerűtlensékek.

Luisania állam törvényhozási kamarája vád alá helyezte a kormányzót, Wermothot; s az elnöktől oltalmat kér az erőszak ellen; ezzel egyidejűleg a néger Pischbak bizatott meg a kormányzói hivatal teendőivel.

V e g y e s.

(Az „Emma alapítvány“) nevelésére utalványosan küldött be 2 írtot tekintetes Nagy Jóséfné Kovács Ámália urasszony. Fogadja a nevelés oltárára tett kegyes adományáért hálás köszönetem kifejezését.

K.-Vásárhely december 12. 1872.

Székely János,
ref. pap.

(A szászöld rendezését) illető javaslat nincs még előterjesztve, s egyes bécsi lapok már is félre verik a harangot. A „N. F. Pr.“ azt írja, hogy a magyarok „munkakerülő junkereket“ akarnak a derék szászok nyakára ültetni; a szász bizottmányok felét a virilisták az az egy kis csomó gazdag ember váltja be, a másik felét „a magyar és oláh csöcselék“ választja s a közép osztály jogai confiskáltaknak. — Így szól a „N. Fr. Pr.“ s mint minden ily kifakadását, valószínűleg ezt is lenyomatja majd a becsületes „Augsb. Allgemeine.“ Pesten pedig az ily kitorések kétségkívül nagyban előmozdítják az objectivitást; a melylyel e törvényjavaslat tárgyalásához hozzá fognak. A szászoknak igen ügyes barátjaik vannak.

(Az első esküdtzéki) tárgyalás Erdélyben f. hó 23-án lesz a kolozsvári kir. törvényszéknél, Brassay Samuelnek, Pávai Vajna Elek, a m. kir. geologia társulat hivatalnokai ellen becsületsértés miatt.

(A Szeben) körüli havasokon szombaton és vasárnap havazott, s ez a lapunk által említett nagy erdőéget megszüntette.

Helyi különfélek.

A helyi rom. kath. főgymnasium ez évben is kegyeletes megemlékezéssel ülte meg boldogult Kovács Antal halálának évfordulóját.

Rosner J. R. nagyutczai árverezési csarnokában több érdekes és értékes régiséget volt alkalmunk szemlélteni. A csarnok megérdemli a megtekintést.

Álláspontok.

És most nekem a „Nemere“ szerkesztőjének egészen szokásom ellenére egy kis szóm van önnel a „Kronstädter Zeitung“ felelős szerkesztőjével, kinek lapjában szememre hányják nemzetiségetem s nem férhetvén másképp elvemhez, melyet soha sem tagadtam meg, renegátnak szeretnének feltüntetni. Lassan kollega uram! Nemde mindketten németek vagyunk — lássuk már most, honnan jön az, hogy ön ott tul áll, én meg itt.

Biographiájával nem igen foglalkoztam, de annyit tudok, hogy számos esztendő előtt vándorolt be ide „Krunen“ városába — külföldről; természetes tehát, hogy Magyarhonhoz, a mi magyar honunkhoz semmi benső hazafias indulattal nem viseltetik, hogy érte nem buzog, nem lelkesül — ön nem lehet nálunk hazafi, mert nem hazánkfia. Ön bejöttékor azoktól kapta kenyerét, kiknél most van: „Weg Brod ich esse, daß Fried ich sing.“ Ön azok iránt, kiknek állását, tekintélyét köszönheti, háládatos — annál inkább, mivel saját érdekei határozottan megkívánják, s ezen tekintetekből lett önből representánsa a szász nemzetnek, melylyel önnel tulajdonképen annyi köze sincs, mint nekem. Tisztelem munkásságát, mely folytán ennyire vergődött, de nem tisztelhetem azon módot, melylyel befolyását érvényesíti.

S most megbocsát, ha egy kissé magamról beszélek. Én is német vagyok, én is nem szász, de nem is „hergelaufen“, mint az ön szászai az én németeimet nevezni szokták. Szülőföldöm ez a szép bércezes haza, mely az unió által dicső Magyarhonnak elkülöníthetlen része — Sachsenland és Universtität daczára. S én önzetlen hazafissággal ragaszkodom azon nemzethez, mely engem kebelén ápolt s nevelt, s melynek minden áldozatra kész fia voltam mindóta. És amellet, hogy mindig teljes erőmből a magyar nemzet érdekében működtem, (mely kötelességnek az ön által representált szászok soha sem tettek eleget, akármennyit dicsérte legyen őket akárhány miniszterelnök) s noha a hazafias Steiger Gyulát többre becsülöm mind a tizenhét loyális szász képviselőnél, mégis őszintén, tartozkodás nélkül állíthatom, hogy a hazafisság határain belül becsületes, jó német vagyok, jobb mint ön, ki azért ellenem, mert egyik vak eszköze és érdektársa egy ármányos, fondorkodó burokratikus cliquenek, melynek politikája: a többi nemzetiségek jogait lefoglalni — nemzetük, a szász nemzet számára s aztán felhasználni — saját becses személyük számára. A szász köznép által (mely ellen mi soha sem küzdöttünk, s melyet saját véréből eredt nádályaitól megszabadítván, szívesen ismerünk el egyenjogu testvéreinknek) kiszedetik ezen circumspectusok a gesztenyét a jogosság tüzeből, hogy aztán kényelmesen felemésszék, a konzervá váro rászedett híveknek csak hóját juttatván sovány osztályrésztül. A többi nemzetet zsarolják és saját fajukat ámitják. Nekünk pedig törekvésünk felnyitani a szász köznép szeméit, hogy lássa és belássa mindezeket, és térjen más utra. Ezek az okai annak, hogy nem akarok önöknek czimborájuk lenni. Mert én utálok a németeskedést, de örömmel valloim magam a nagy német világ-nemzet tagjának, melynek hivatása a népek nevelése és egyesítése. Teljesítették-e önök ezen nemes rendeltetést? — Ezekből folyik aztán, hogy hazánkban a „szász“ fogalom nem szokott a „német“ fogalom körébe esőnek tekintetni, mert míg Magyarhon német eleme nemzeti nyelve és sajátágai teljes megóvása mellett mindenha világos jelét adta hazafias hűségének, addig a szászokról másképp szól a kronika!

Van Erdélyben, de kivált itt Brassóban egy derék, munkás, törekvő néposztály, mely a Lajtántuli birodalomból, sőt Németország tájairól jött be hazánkba, és honi iparunk felvirágoztatására nem csekély befolyással volt. — Ezek becsületes jó érzelmű németek, kik önök által a „hergelaufen“ praedicatummal tiszteltettek meg. Önök

kaján irigységből mindent elkövettek, mi nekik az üzleti és társadalmi életben hátrányokra lehetett, önkö fajokonait páriákká akarták sulyesztetni. S talán sikerült volna is undok armányok, ha ezek nem egyesülnek a jogegyenlőség alapján a többi nemzetiségekkel önkö ellen, kik a testvérsülésről mit sem akartak tudni. Mi pedig reméljük, hogy a diadal az igazság részére hajlik.

S ezen németek, kik nem szászok, nem „privilegizált” nemzet, hanem egyenesen, tehát valódi németek, jogaik védelmére párttá alakultak s megtisztelték engem azon bizalommal, hogy elnöküknek választottak. S én egyszeremind a brassai és vidéki magyarság közlönye, a „Nemere” szerkesztője vagyok. Hogyan egyeztetethető össze ezen két álláspont, s miként felelek meg mindkettőnek, erről közelebbről. Végmegjegyzéstül csak annyit, hogy az igazságnak feláldozandó a szerénység.

Kiadó-tulajdonos és felelős szerkesztő: Herrmann Antal.

Becsi tőzsde es pénzek Brassóban deczember 13.

Table with 2 columns: Item name and Price. Items include Osztr. nemzeti adósság ezüstben, papírban, 1860-ki sorsj. kölcsön 100 frt., Nemzeti bank részvény, Hitelintézeti, London, Ezüst, Napoleond'or, cs. k. arany, Lira, Magyar földteherm., Bánáti, Erdélyi, Porosz tallér, Ikosár, Rubel.

Eladó butorok.

Több garniturok, divánok, kanapék, székek, politirozott és lakirozott chifonérok, fiokos szekrények, kihuzó asztalok, hajtott és több alaku nád-székek, arany rámás tükörök, olaj festmények satb. a legjutányosabb árért megszerezhetők.

A nagyérdemü közönség számos látogatását kéri

Papp Ferencz,

asztalos, kárpitos és nád-szék-gyártó; butorraktára a klastromkapunál.

175 3—0

Pályázat tanítói állomásra.

Az ujon szervezett nyéni községi iskolához egy rendes tenitói állomásra pályázat hirdettetik.

Évi fizetés 300 frt. o. é.; továbbá 6 öl fa és lakás.

Pályázóktól megkivántatik, hogy törvényszerü oklevéllel birjanak.

Pályázati határidő 1873. jan 1.

Folyamodások alólirthoz küldendők Nyénbe, u. p. Prázsmár.

Lukács János, iskolaszéki elnök.

1043/1872 szám.

176 3—3

Árlejtési hirdetmény.

A brassói m. kir. mérnöki hivatal irodájában 1873. évi január hó 3-án délelőtti 10 órakor szóbeli kisebbitendő árlejtés fog következő építési helyreállításokról elkülönítve tartatni és pedig:

1. A nagy szeben-bras-

sói államut 34 5/8 és 35 5/8 mértföld közötti szakaszán levő 10. és 12. számú utkaparó házak kijavításáról; összeg 195 f. 40 k.

2. A nagy-szeben-brassói ut 36 2/8 — 3/8 mértföld közötti utkaparóház kijavításáról: összeg 247 „ 39 „

3. A nagy-szeben-brassói államuton 35 6/8 — 36 3/8 mértföld közt levő 440. és 445. számú átereszek helyreállításáról; összeg 583 „ 82 „

4. Az ojtózi ut 46 7/8 — 47 mértföld közti szakaszán 73. szám alatt lévő áteresz újbóli építéséről és egy kőhányásnak helyreállításáról, valamint a 46 6/8 és 7/8 mértföld közti szakaszon három kőszarkantyúnak helyreállításáról; összeg 636 „ 33 „

A vállalkozni kívánók sziveskedjenek fennnevezett napon és órában 5% bánatpénzzel ellátva, a m. kir. mérnöki hivatal irodájában megjelen-

ni, hol is az árlejtési és építés szerződési iratok megtekinthetők.

Szabályszerű írásbeli ajánlatok csak is a szóbeli árlejtés kezdetéig fogad-

Brassó, 1872. decz. 2-án.

A m. k. mérnöki hivataltól.

Sz. 227/1872. 179 2—3

Hirdetmény.

Nemes Dálnok közönségében, 1872. év deczember 21. d. e. 10. órakor a község házánál egy évre azaz 1873. év január 1-től deczember 31-ig bezárólag a szesz és sör ital koresomárolási jog nyilvános árverésen kiadatik.

A feltételek a községi irodában a hivatalos órákban megtekinthetők. Dálnok, 1872. decz. 7.

A közseg előljárásága.

Hirdetmény.

Hidvég közönségének mérszarlási joga az 1873-ik évre bizonyos fel-

tételek mellett haszonbérbe kiadatik — a vállalkozni kívánók deczember 19-én Hidvégen a község házánál tartandó árverezésre tisztelettel meghivatnak — hol egyszeremind a feltételek is megtekinthetők.

Hidvég, 1872. Deczember 4-én tartott üléséből

Bölöni István, bíró.

177 2—3

Árverési hirdetmény.

Háromszéki Oltszem helységében a Gróf Mikó Rozáliáról birói árverésen Almásy Pál által megvett birtokon mintegy 500 cseriát tartozó ős erdő fája levágásra eladó, továbbá a birtoknak szántó kaszálló és erdő földet képező része három évre haszonbérbe kiadandó lévén; — e végett a folyó évi deczemberhó 22-ik napján délelőtti 10 órakor Oltszem községében árverés fog tartatni; — mire a vállalkozók felhivatnak.

Sepsi-Szt-György, 1872. november 28-án. 178 2—3

Brassai áru-tőzsde deczember 13.

Large table with multiple columns listing various goods and their prices. Columns include Buza, Turó, Gyapju, Készítmeuek, Csergék, Kalapok, Lisztek, Nyersbőrök, and various types of flour and oil.

Tiszta buza piacunkonbőven volt. Kukuricza hasonlóképen több ezer köből elkölt.